

ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОЕКТИТЕ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ : ИСКУСТВА НА ОПШТИНА КАРПОШ

мај 2017 година
Скопје

Раководител на одделение
за енергетска ефикасност
Дипл.инж. Љупчо Димов

Закони и подзаконски акти, правилници и стратегии за имплементација на проектите за енергетска ефиканост во Република Македонија

- Закон за енергетика
- Стратегија за развој на енергетиката до 2030 година.
- Стратегија за енергетска ефиканост до 2020 година.
- Стратегија за употреба на обновливи извори на енергија до 2020 година.
- Програми за енергетска ефиканост во Единиците за локална самоуправа.

Меѓународни преземени обврски на Република Македонија и Единиците на локална самоуправа

- Потписник на “Кјото протоколот”
- Договорна членка на Енергетската заедница на Европа
- Земја кандидат за членство во ЕУ и потписник на “ГЕФ програмата за енергетска ефиканост и обновливи извори на енергија”
- Единиците на локална самоуправа како потписници на “Конвенцијата на градоначалници” и обврската (20, 20, 20).

Можности за финансирање на програмите и проектите за енергетска ефикасност

- Самофинансирање (сопствени буџетски средства и остварени заштеди со проектите).
- Финансирање на проекти со фондовите од ЕУ и Светска Банка.
  - ✓ ГЕФ проект – Светска Банка
  - ✓ Европска банка за обнова и развој FP7 програма
  - ✓ IPA фондови од ЕУ
  - ✓ Европски фондови за општини и градови потписнички на конвенцијата на градоначалници.

Можности за финансирање на програмите и проектите за енергетска ефикасност

- Кредитирање на проекти преку Македонска Банка за поддршка на развојот и комерцијалните банки во Република Македонија.
- Грантови и кофинансирање со меѓународни организации USAID, UNDP, ADA, GIZ итн.
- Фонд за енергетска ефикасност (во Република Македонија не постои).
- ESCO – компании
- Форми на јавно приватно партнерство
- Субвенции од Државата за користење на обновливи извори на енергија

Самофинансирање

- Проекти од Програмите за енергетска ефикасност во Единиците на локална самоуправа
- **Позитивно**
  - ✓ Се реализираат од сопствени буџетски средства
  - ✓ Приоритетите се дефинираат согласно заштедите и времето на повраток на вложените средства.

Самофинансирање

• **негативно**

NEGATIVNO

- ✓ Недоволно средства во буџетите на Е.Л.С.
- ✓ Недостаток на кадровски потенцијали и обученост на државните службеници за изработка и реализација на проектите.
- ✓ Недоволна информираност и подготвеност на градоначалниците и Советите во Е.Л.С. за одобрување и реализација на овие проекти.

Финансирање на проекти со фондови од ЕУ и Светска Банка

Позитивно

- ✓ Теоретски постојат средства наменети за финансирање на проекти од енергетска ефикасност, за кои може да аплицираат правни субјекти од Република Македонија.

Финансирање на проекти со фондови од ЕУ и Светска Банка

Негативно

- ✓ Изработката на апликациите за сите фондови е различна по методологија.
- ✓ И покрај техничкото изготвување и издржаност на проектите, капацитетите во ЕЛС се ограничени од аспект на знаења за различните типови апликации.
- ✓ Отворените позиции (кои се еднаш до два пати годишно) и несигурноста во добивањето средства (од формален аспект на аплицирањето) ја кочи динамиката на реализацијата.
- ✓ Проектите во ЕЛС се воглавно од локален карактер и помали во обем, што е спротивно на барањата на овие фондови да бидат регионални, да инволвираат повеќе земји од регионот или од ЕУ.

Кредитирање на проекти

Позитивно

- ✓ Во последно време можностите за добивање финансиски средства за проекти за енергетска ефикасност, преку Македонската Банка за поддршка на развојот и повеќе комерцијални банки е зголемена.

Кредитирање на проекти

Негативно

- ✓ Кредитните стапки $\geq 7\%$, краток рок на враќање на средствата, немање или многу мал грејс период.
- ✓ Сложени кредитни процедури.
- ✓ Немање целосна фискална децентрализација на ЕЛС, поради што дозволата мора да ја даде и надлежното Министерство.

Грантови и кофинансирање од меѓународни организации

Позитивно

- ✓ Досега постои позитивно искуство во имплементацијата на проекти за енергетска ефикасност, поддржани од овие меѓународни организации.
- ✓ Општина Карпош како пример досега реализираше или е во фаза на реализација на (тринаесетина) такви проекти.

Грантови и кофинансирање од меѓународни организации

Негативно

- ✓ Голем дел од средствата на овие фондови се насочени кон зајакнување на капацитетите на државната администрација или усогласување на законодавството со ЕУ.

Фонд за Енергетска Ефикасност

Позитивно

- ✓ Искуствата во многу земји, кандидати или членови на ЕУ, покажува дека тоа е најбрз и наједноставен начин за реализација на проектите за енергетска ефикасност.

Фонд за Енергетска Ефикасност

Негативно

✓ Во Република Македонија нема и не се размислува за таков фонд кој ќе ги обедини средствата од карбон кредитите (евентуално), меѓународните фондови и пари од буџетот на Република Македонија на едно место, со единствениот начин на аплицирање и пристап до тие средства.

ESCO компании

Позитивно

- ✓ Многу едноставен и реален начин за реализација на проекти за енергетска ефикасност, според искуствата на многу земји од нашето опкружување и земји членки на ЕУ.

ESCO компании

Негативно

✓ За жал, во Република Македонија, нема такви ESCO компании за финансирање на проекти кои ќе се плаќаат со висината на заштедите на годишно ниво и нема банки кои таквите компании финансиски би ги поддржале.

Форми на јавно приватно партнерство

Позитивно

- ✓ Во последно време е зголемен интересот во Република Македонија, кај компаниите од земјата и други земји, за финансирање и реализација на проекти за енергетска ефикасност.

Форми на јавно приватно партнерство

Негативно

- ✓ Недоизградена законска регулатива од оваа област која често се менува и го отежнува процесот на договарање и реализација на проектите од Енергетска ефикасност.
- ✓ Недоволни финансиски капацитети на фирмите да носат посериозни проекти од оваа сфера.

Субвенционирање на користењето на обновливи извори на енергија

Позитивно

- ✓ Повластените тарифи го стимулираат производството на електрична енергија од различни обновливи извори.
- ✓ Општина Карпош е единствената ЕЛС во Република Македонија, која со правилник ги субвенционира инвеститорите на градежни објекти кои применуваат мерки за ЕЕ (во термоизолациите, системите за греење и ладење и санитарна топла вода со обновливи извори на енергија), со враќање на 20% од средствата за комунални такси за изградба и реконструкција на овие објекти.

Субвенционирање на користењето на обновливи извори на енергија

Негативно

- ✓ Повластените тарифи се однесуваат за незначително мал процент за електрична енергија, во однос на вкупните енергетски потреби на државата.
- ✓ Нема субвенции во градежниот сектор за масовна примена на обновливите извори на енергија.

Заклучок

- За подобрување на финансирањето на проектите за Енергетска ефикасност во Република Македонија, потребно е :
  1. Создавање на фонд за ЕЕ за сите нивоа на аплицирање.
  2. Кредитните линии на банките да бидат според услови кои слични или блиски со оние во земјите на ЕУ.

Заклучок

3. Меѓународните организации, во наредниот период, поддршката на проектите да ја изразуваат со кофинансирање на нивната реализација.

4. Создавање на домашни и странски ESCO-компани.

5. Развивање на формите на јавно и приватно партнерство.

Заклучок

6. Многу поголеми субвенции од државата во користењето на обновливи извори на енергија, посебно во градежниот сектор.

7. Целосно усогласување на законодавството и подзаконските акти со легислативата на ЕУ.

**ВИ БЛАГОДАРАМ НА
ВНИМАНИЕТО !**

